

Spomienka na Pavla Grossa

(*9. 12. 1935 – †12. 6. 2018)

Dňa 12. júna 2018 nás opustil bývalý kolega, geológ a dlhoročný pracovník ŠGÚDŠ RNDr. Pavel Gross, CSc.

Pavel Gross sa narodil 9. decembra 1935 v Bratislave. Do šiestich rokov žil v Bánovciach nad Bebravou, kde začal navštevovať ľudovú školu. V roku 1942 vo veku 7 rokov bol pre svoj židovský pôvod spolu s rodičmi a mladšou sestrou internovaný v koncentračnom a pracovnom tábore v Seredi. Po vypuknutí Slovenského národného povstania utiekol a s rodičmi sa krátko skrýval pri Žitnej. Po niekoľkých mesiacoch boli so skupinou ďalších židov odhalení a v novembri 1944 presunutí späť do tábora v Seredi. V novembri 1944 bol so sestrou a mamou transportovaný do Terezína, kde sa na konci vojny dožil oslobodenia. Po návrate ešte krátko žil v Bánovciach nad Bebravou, ale neskôr s rodičmi odišiel do Bratislavy. V roku 1954 zmaturoval na gymnáziu v Bratislave a následne nastúpil na štúdium geológie na vtedajšej Fakulte geologicko-geografických vied Univerzity Komenského v Bratislave. Diplomovú prácu pod vedením prof. Andrusova, ktorá sa zaoberala štúdiom bradlového pásma medzi tokmi Bošáčky a Klanečnice, obhájil v roku 1959, keď získal aj titul RNDr.

V nasledujúcom období od leta roku 1959 do roku 1998 pracoval v GÚDŠ v Bratislave, kde pôsobil na oddelení paleogénu. V roku 1976 obhájil kandidátsku prácu a získal titul CSc. Po nástupe do ústavu sa najprv podieľal na mapovaní a príprave generálnych máp v mierke 1 : 200 000. Neskôr sa venoval štúdiu a mapovaniu sedimentárnych sekvencií podtatranskej skupiny centrálneokarpatského paleogénu. Bol zodpovedným riešiteľom geologických máp 1 : 50 000 Liptovskej kotliny (1979), južnej a východnej Oravy (1994) a Popradskej kotliny, Hornádskej kotliny, Levočských vrchov, Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny (1999). Mapoval paleogén na mape časti Strážovských vrchov (1982), Tatier (1993), Braniska a Čiernej hory (1997), Vtáčnika a Hornonitrianskej kotliny (1997) a Nízkych Tatier (1997).

Rozšíril staršie členenie centrálneokarpatského paleogénu a spolu s E. Köhlerom a O. Samuelom (1984) bol autorom ich dodnes platného litostratigrafického členenia. Podieľal sa na vyhodnocovaní hydrogeologických vrtvov v oblasti Bojníc a Liptovskej kotliny, ale aj výskytov centrálneokarpatského paleogénu zachytených vrtnami v podloží stredoslovenských neovulkanitov.

Bol autorom alebo spoluautorom najmenej 65 publikovaných prác a množstva manuskriptov vysvetliviek k základným geologickým mapám 1 : 25 000.

Pavel Gross bol výsostne terénnym pracovníkom, aktívnym mapujúcim geológom, odborníkom na geologickú

stavbu sedimentárnych centrálneokarpatských paleogénnych bazénov Západných Karpát. Zároveň bol dobrým človekom, ochotným nám mladším poradiť alebo poviesť nás ako mladých elévov do problematiky mapovania paleogénu. Zažil som s ním spolu so svojimi kolegami terénne výskumy v Levočských vrchoch. Spoločenský človek, vtipný a zároveň náročný na svojich spolupracovníkov. Bude nám chýbať.

Čeť jeho pamiatke!

Literatúra

- Cambel, B., Slavkay, M. a Kaličiak, M., 2000: Významní slovenskí geológovia. Bratislava, Veda, Vyd. Slov. Akad. Vied, 143 – 144.
- Gyarfašová, S., 2016: Osudy, ktoré písalo 20. storočie – Osudy Pavla Grossa. Dostupné online: <https://slovensko.rtvs.sk/relacie/osudy-ktore-pisalo-20-storocie/116208/osudy-pavla-grossa>

Alexander Nagy

Výber najvýznamnejších prác:

- Gross, P.** (ed.), Vaškovec, I. a Halouzka, R., 1979: Geologická mapa Liptovskej kotliny 1 : 50 000. Bratislava, Geol. Úst. D. Štúra.
- Gross, P.**, Köhler, E. (eds.), Biely, A., Franko, O., Hanzel, V., Hricko, J., Kupčo, G., Papšová, J., Priečhodská, Z., Szalajová, V., Snopková, P., Stránska, M., Vaškovec, I. a Zbořil, L., 1980: Geológia Liptovskej kotliny. Bratislava, Geol. Úst. D. Štúra, 242 s.
- Gross, P.**, 1982: Vysvetlivky ku geologickej mape Liptovskej kotliny 1 : 50 000. Bratislava, Geol. Úst. D. Štúra, 79 s.
- Gross, P.**, Köhler, E. a Samuel, O., 1984, Nové litostratigrafické členenie vnútrokarpatského paleogénu. Geol. Práce, Spr., 81, 103 – 117.
- Gross, P.**, Köhler, E. (ed.), Mello, J., Haško, J., Halouzka, R., Nagy, A., Kováč, P., Filo, I., Havrila, M., Maglay, J., Salaj, J., Franko, O., Zakovič, M., Pospíšil, L., Bystrická, H. a Snopková, P., 1993: Geológia južnej a východnej Oravy. Bratislava, Geol. Úst. D. Štúra, 320 s.
- Gross, P.** (ed.), Filo, I., Halouzka, R., Haško, J., Havrila, M., Kováč, P., Maglay, J., Mello, J. a Nagy, A., 1994: Geologická

- mapa južnej a východnej Oravy 1 : 50 000. Bratislava, MŽP SR – Geol. Úst. D. Štúra.
- Nemčok, J. (ed.), Bezák, V., Biely, A., Gorek, A., **Gross, P.**, Halouzka, R., Janák, M., Kahan, Š., Kotaňski, Z., Lefeld, J., Mello, J., Reichwalder, P., Rackowski, W., Roniewicz, P., Ryka, W., Wiczorek, J. a Zelman, J., 1994: Geologická mapa Tatier 1 : 50 000. Bratislava, MŽP SR – Geol. Úst. D. Štúra.
- Polák, M. (ed.), Jacko, S., Vozár, J., Vozárová, A., **Gross, P.**, Harčár, J., Sasvári, T., Zacharov, M., Baláž, P., Karoli, S., Nagy, A., Buček, S., Maglay, J., Spišák, Z., Žec, B., Filo, I. a Janočko, J., 1996: Geologická mapa Braniska a Čiernej hory 1 : 50 000. Bratislava, MŽP SR – GS SR.
- Polák, M. (ed.), Jacko, S., Vozárová, A., Vozár, J., **Gross, P.**, Harčár, J., Zacharov, M., Baláž, P., Liščák, P., Malík, P., Zakovič, M., Karoli, S. a Kaličiak, M., 1997: Vysvetlivky ku geologickej mape Braniska a Čiernej hory 1 : 50 000. Bratislava, GS SR, Vyd. D. Štúra, 201 s.
- Šimon, L. (ed.), Elečko, M., Lexa, J., Kohút, M., Halouzka, R., **Gross, P.**, Pristaš, J., Konečný, V., Mello, J., Polák, M., Vozárová, A., Vozár, J., Havrila, M., Köhlerová, M., Stolár, M., Jánová, V., Marcin, D. a Szalaiová, V., 1997: Vysvetlivky ku geologickej mape Vtáčnika a Hornonitrianskej kotliny 1 : 50 000. Bratislava, GS SR, Vyd. D. Štúra, 7 – 281.
- Šimon, L. (ed.), Elečko, M., Lexa, J., Pristaš, J., Halouzka, R., Konečný, V., **Gross, P.**, Kohút, M., Mello, J., Polák, M., Havrila, M. a Vozár, J., 1997: Geologická mapa Vtáčnika a Hornonitrianskej kotliny 1 : 50 000. Bratislava, MŽP SR – GS SR.
- Vozár, J., Kácer, Š. (eds.), Bezák, V., Elečko, M., **Gross, P.**, Konečný, V., Lexa, J., Mello, J., Polák, M., Potfaj, M., Rakús, M., Vass, D. a Vozárová, A., 1998: Geologická mapa Slovenskej republiky 1 : 1 000 000. Bratislava, MŽP SR – GS SR.
- Gross, P.** (ed.), Buček, S., Ďurkovič, T., Filo, I., Maglay, J., Halouzka, R., Karoli, S., Nagy, A., Spišák, Z., Žec, B., Vozár, J., Borza, V., Lukáčik, E., Janočko, J., Jetel, J., Kubeš, P., Kováčik, M., Žáková, E., Mello, J., Polák, M., Siráňová, Z., Samuel, O., Snopková, P., Raková, J., Zlínská, A., Vozárová, A. a Žecová, K., 1999: Vysvetlivky ku geologickej mape Popradskej kotliny, Hornádskej kotliny, Levočských vrchov, Bachurne a Šarišskej vrchoviny 1 : 50 000. Bratislava, GS SR, Vyd. D. Štúra, 7 – 239.
- Gross, P.** (ed.), Buček, S., Ďurkovič, T., Filo, I., Karoli, S., Maglay, J., Nagy, A., Halouzka, R., Spišák, Z., Žec, B., Vozár, J., Borza, V., Lukáčik, E., Mello, J., Polák, M. a Janočko, J., 1999: Geologická mapa Popradskej kotliny, Hornádskej kotliny, Levočských vrchov, Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny 1 : 50 000. Bratislava, MŽP SR – GS SR.
- Pristaš, J. (ed.), Elečko, M., Maglay, J., Fordinál, K., Šimon, L., **Gross, P.**, Polák, M., Havrila, M., Ivanička, J., Határ, J., Vozár, J., Mello, J. a Nagy, A., 2000: Geologická mapa Podunajskej nížiny – Nitrianskej pahorkatiny 1 : 50 000. Bratislava, MŽP SR – Št. Geol. Úst. D. Štúra.
- Pristaš, J. (ed.), Elečko, M., Maglay, J., Fordinál, K., Šimon, L., **Gross, P.**, Polák, M., Havrila, M., Ivanička, J., Határ, J., Vozár, J., Tkáčová, H., Tkáč, J., Liščák, P., Jánová, V., Švasta, J., Remšík, A., Žáková, E. a Töröková, I., 2000: Vysvetlivky ku geologickej mape Podunajskej nížiny – Nitrianskej pahorkatiny 1 : 50 000. Bratislava, Št. Geol. Úst. D. Štúra, 5 – 250.
- Kácer, Š., Antalík, M., Lexa, J., Zvara, I., Fritzman, R., Vlachovič, J., Bystrická, G., Brodnianska, M., Potfaj, M., Madarás, J., Nagy, A., Maglay, J., Ivanička, J., **Gross, P.**, Rakús, M., Vozárová, A., Buček, S., Boorová, D., Šimon, L., Mello, J., Polák, M., Bezák, V., Hók, J., Teťák, F., Konečný, V., Kučera, M., Žec, B., Elečko, M., Hraško, L., Kováčik, M. a Pristaš, J., 2005: Digitálna geologická mapa Slovenskej republiky v M 1 : 50 000 a 1 : 500 000. Manuskript. Bratislava, archív Št. Geol. Úst. D. Štúra.
- Biely, A., Bezák, V., Elečko, M., **Gross, P.**, Kaličiak, M., Konečný, V., Lexa, J., Mello, J., Nemčok, J., Polák, M., Potfaj, M., Rakús, M., Vass, D., Vozár, J. a Vozárová, A., 2002: Geologická stavba. In: Hrnčiarová, T. (ed.): Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava, MŽP SR SR, Banská Bystrica, SAŽP, 344 s.
- Elečko, M. (ed.), Maglay, J., Pristaš, J., Fordinál, K., Nagy, A., Konečný, V., Šimon, L., Potfaj, M., **Gross, P.**, Salaj, J., Polák, M., Mello, J., Havrila, M., Ivanička, J., Buček, S., Olšavský, M., Kohút, M., Kováčik, M., Bezák, V., Vozárová, A., Hók, J., Broska, I. a Madarás, J., 2008: Prehľadná geologická mapa SR 1 : 200 000, list 35 – Trnava. Bratislava, MŽP SR – Št. Geol. Úst. D. Štúra.
- Polák, M. (ed.), Potfaj, M., Filo, I., Broska, I., Kohút, M., Mello, J., Bezák, V., Teťák, F., **Gross, P.**, Biely, A., Rakús, M., Hók, J., Vozár, J., Nagy, A. a Maglay, J., 2008: Prehľadná geologická mapa SR 1 : 200 000, list 26 – Žilina. Bratislava, MŽP SR – Št. Geol. Úst. D. Štúra.
- Bezák, V., Elečko, M., Fordinál, K., Ivanička, J., Kaličiak, M., Konečný, V., Kováčik, M. (Košice), Maglay, J., Mello, J., Nagy, A., Polák, M., Potfaj, M., Biely, A., Bóna, J., Broska, I., Buček, S., Filo, I., Gazdačko, L., Grečula, P., **Gross, P.**, Havrila, M., Hók, J., Hraško, L., Jacko, S., ml., Jacko, S., st., Janočko, J., Kobulský, J., Kohút, M., Kováčik, M. (Bratislava), Lexa, J., Madarás, J., Németh, Z., Olšavský, M., Plašienka, D., Pristaš, J., †Rakús, M., Salaj, J., Šiman, P., Šimon, L., Teťák, F., Vass, D., Vozár, J., Vozárová, A. a Žec, B., 2008: Prehľadná geologická mapa Slovenskej republiky 1 : 200 000. Bratislava, Št. Geol. Úst. D. Štúra.
- Gross, P., 2008: Litostratigrafia Západných Karpát: Paleogén – podtatranská skupina. Bratislava, Št. Geol. Úst. D. Štúra, 78 s.
- Piotrowska, K., Danel, V., Iwanov, A., Gaździcka, E., Rąckowski, W., Bezák, V., Maglay, J., Polák, M., Kohút, M. a **Gross, P.**, 2015: Budowa geologiczna/Geologická mapa/Geology 1 : 100 000. In: Atlas Tatr – Przyroda nieożywiona. Zakopane, Wyd. Tatrzańskiego Parku narodowego.